04/05/2019

“Φῶς ἐκ φωτός”

/ Γνώμες

Του Μητροπολίτου Αὐστρίας καὶ ἐξάρχου Οὐγγαρίας καὶ Μεσευρώπης κ. Ἀρσενίου

Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ὄχι μόνο ὁ δημιουργὸς τοῦ φυσικοῦ φωτὸς ἀλλὰ εἶναι ὁ ἴδιος“τὸ φῶς τοῦ κόσμου”. Ὁ ἅγιος Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, Μαθητὴς τοῦ Κυρίου καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς Θεολόγους τῆς Ἐκκλησίας, ἀρχίζοντας τὸ κείμενο τοῦ Εὐαγγελίου, ἐπεκτείνει ἐπὶ τὸ θεολογικὸτερον τὴν σχετικὴ ἀναφορὰ στὸ βιβλίο τῆς Γενέσεως καὶ διακηρύσσει : “Ἐν ἀρχὴ ἦν ὁ Λόγος…Πάντα δι΄αὐτοῦ ἐγένετο”. Αὐτὸς εἶναι τὸ “τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον”.[1] Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς βεβαιώνει ὅτι ὁ Θεὸς “ὁποῖος εἶπε μέσα ἀπὸ τὸ σκοτάδι νὰ λάμψει φῶς”[2] στὴ φυσικὴ δημιουργία, Αὐτὸς ὁ ἴδιος “ἔλαμψε μέσα στὶς καρδιές μας καὶ μᾶς φώτισε νὰ γνωρίσουμε τὴν δόξα Του στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ”.[3]

Ὁ ἄνθρωπος, ὅπως καὶ κάθε θεῖο δημιούργημα, δὲν εἶναι αὐθύπαρκτος καὶ

αὐτόφωτος, ἀλλὰ ἀντλεῖ ἀπὸ τὸ Θεό ὅ,τι ἔχει καὶ χρειάζεται γιὰ τὴν ὕπαρξή του. Ὁ Θεὸς εἶναι ἡ κοινὴ πηγὴ τοῦ κτιστοῦ καὶ ἀκτίστου φωτός, ποὺ ἁγιάζει, κτίζει καὶ συνέχει εἱς τὸ διηνεκὲς τὴν ὅλη δημιουργία. Δίδει ὑπόσταση, οὐσία καὶ ὕπαρξη σὲ ὅλα τὰ ὄντα ἀνάλογα μὲ τὴν φύση τους. Ἡ ζωὴ τοῦ πιστοῦ φωτίζεται ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ ὅσο συνδέεται μαζί Του καθὼς Ἐκεῖνος εἶναι ἡ πηγή. Μέσα ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Λόγου “φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι”.[4] Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ νόημα καὶ τὸ Φῶς τοῦ κόσμου, ὁ Λόγος τοῦ παντός, ἡ ἔνσαρκος ἀποκάλυψη τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ[5]. Μέσῳ Αὐτοῦ μᾶς φανερώνεται προσωπικὰ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ γινόμεθα κατὰ χάριν κοινωνοὶ καὶ μέτοχοι τῆς θείας δόξης. Χωρὶς τὸν Χριστό ὁ Θεὸς θὰ μᾶς ἦταν ἐντελῶς ἀπρόσιτος.[6]

Τὸ γεγονὸς τῆς κοινωνίας μὲ τὸ Θεὸ συντελεῖται μόνο ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῶν Ἁγίων Μυστηρίων. Ὁ φωτισμὸς τοῦ Βαπτίσματος καὶ ἡ λήψη τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἑνώνουν τὸ Φῶς, δηλαδὴ τὸν Χριστό, μὲ τοὺς πιστοὺς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Ἡ ἐσωτερικὴ ἀνακαίνιση τοῦ πιστοῦ κατὰ τὴν πορεία πρὸς τὴ θέωση ὁλοκληρώνεται μὲ τὴν ἄμεση ἐμπειρία τοῦ Φωτός ποὺ εἶναι ὁ καρπὸς τῆς μυστηριακῆς Χάριτος καὶ τῆς ἀνθρωπίνης συνεργίας. Ἡ ἐμπειρία τοῦ θείου Φωτὸς μαρτυρεῖται ὡς βίωμα μέσα στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Παλαιὰ καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη εἶναι πλήρεις ἐκφράσεων καὶ ἀναφορῶν στὸ φῶς ποὺ ἀποτελοῦν εἰκονισμοὺς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐμπειρίας Του. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ καὶ ἡ Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδος ἐνέταξε στὰ πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Νικαίας (ποὺ μετέπειτα ἔγινε τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως) τὴ δογματικὴ φράση “Φῶς ἐκ Φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ” γιὰ νὰ δηλώσει τὴν ὁμοουσιότητα τοῦ Υἱοῦ μὲ τὸν Πατέρα τῶν Φώτων. Ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων ἐξάλλου λέγεται καὶ ἑορτὴ τῶν Φώτων. Ποίων Φώτων; Τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καθὼς κατὰ τὴν Βάπτιση τοῦ Κυρίου, μᾶς ἐφανέρωσε ἡ Ἁγία Τριάς τὴν παρουσία της. Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ τὸ Θαβώρειο Φῶς κατὰ τὴν Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου. Ὅπως μᾶς λέει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, εἶναι Φῶς ὁ Πατήρ, Φῶς ὁ Υἱός, Φῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐπειδὴ εἶναι Θεὸς ἀληθινός.[7]

Τὸ Φῶς, ἑπομένως, στὴν ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὴν Ἁγία Τριάδα, ὑπάρχει ἐξ ἀρχῆς. Ἡ θεολογία τοῦ Φωτὸς στὴν ὀρθόδοξο Παράδοση δὲν ἐμφανίσθηκε γιὰ πρώτη φορὰ μὲ τὴν ἀφὴ τοῦ Ἁγίου Φωτὸς ἀπὸ τὸν Πανάγιο Τάφο. Ἡ Ἐκκλησία πάντα γιόρταζε τὴ νίκη τοῦ Φωτὸς ἔναντι τοῦ σκότους.[8] Ὁ κενὸς Τάφος τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ συντριπτικὴ νίκη ἔναντι τοῦ θανάτου. Ὁ Χριστὸς ἦταν λουσμένος μέσα στὸ φῶς μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του.[9] Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης σχολιάζει σχετικὰ ὅτι ὁ Τάφος τοῦ Χριστοῦ, ὅπως τὸν εἶδαν οἱ μαθητὲς, ἦταν γεμᾶτος φῶς, ὥστε ἂν καὶ ἦταν νύκτα ἀκόμη, δύο φορὲς εἶδαν αὐτὰ ποὺ βρίσκονταν μέσα στὸν Τάφο, καὶ μὲ τὶς αἰσθήσεις τους καὶ μὲ τὸ Πνεῦμα τους.[10] Τὴν ὑπερφυσικὴ λάμψη τῆς Ἀναστάσεως, τὸ θεῖο φῶς ποὺ μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ

ἐνδυθοῦμε, ἀποτυπώνουν στὴν τελετουργία τῆς Ἐκκλησίας μας τὰ ἀναμμένα κεριὰ καὶ τὸ ἔθιμο, κατὰ τὴν ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, νὰ κρατοῦμε λαμπάδες καὶ νὰ μεταφέρωμε τὸ ἅγιο φῶς στὶς οἰκίες μας.

Ὅπως ὅμως ἤδη ἀναφέραμε ἡ κοινωνία μὲ τὸ Φῶς, δηλαδὴ μὲ τὸν Χριστό, σχετίζεται μὲ τὴν πίστη τοῦ ἀνθρώπου. Πράγματι καὶ μόνο λόγῳ τῆς πίστεως τῶν ἀνθρώπων ὁ Θεὸς μπορεῖ παρὰ τὴν ἀναξιότητα τῶν πλασμάτων Του νὰ ἀνάψει τὰ κεριὰ τῶν πιστῶν ποὺ Τὸν πιστεύουν. Τὸ ἔκανε καὶ στὴν περίπτωση τῆς αἱμορροούσης γυναικὸς ποὺ πίστεψε ὅτι θὰ θεραπευθεῖ καὶ μόνο ἂν ἀγγίξει τὸν Χριστό. Τὸ ἔκανε γιὰ τὴν Χαναναία ποὺ ζητοῦσε μὲ ἀκλόνητη πίστη νὰ θεραπεύσει τὴν θυγατέρα της καὶ ἐπέμενε παρὰ τὴν ἐπιφανειακὴ ἀπόρριψη τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἔτσι τῆς ἐνδυνάμωνε τὴν πίστη. Πάντα ὁ Χριστὸς θὰ κάνει θαύματα σὲ αὐτοὺς ποὺ Τὸν πιστεύουν ἀπόλυτα, χωρὶς καμία ἀμφιβολία, καὶ τὸ ὑπόδειγμα αὐτῆς τῆς πίστης τὸ συναντᾶμε στὰ Εὐαγγέλια. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ποὺ ζητοῦσαν τὸ θαῦμα ἀπὸ τὸν Χριστό, Τὸν προσέγγισαν μὲ ἄδολη καρδιά, μὲ πίστη ἀκλόνητη καὶ μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι κανεὶς ἐκτὸς ἀπὸ Ἐκεῖνον δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς δώσει αὐτὸ ποὺ ἐπιθυμοῦσαν. Γι' αὐτὸ καὶ παρέμειναν ἀνυποχώρητοι μέχρι νὰ γίνει αὐτὸ ποὺ ζητοῦσαν. Τὴν ἴδια ἀκλόνητη πίστη πρὸς τὸν Χριστό εἶχαν καὶ οἱ Μάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ γι' αὐτὸ πορεύονταν μὲ χαρὰ πρὸς τὸ Μαρτύριο.

Ἡ Ἐκκλησία λοιπὸν στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων προσφέρει σχηματισμένη τὴ θεολογία περὶ ἀκτίστου φωτός γιατὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ ὄχι κάτι τὸ φανταστικὸ ἀλλὰ πνευματικὸ βίωμα αἰώνων. Δὲν φοβᾶται τὴν ἀνασκευὴ τῆς θεολογίας της ἀπὸ τοὺς πολεμίους της διότι αὐτοὶ πάντα ὑπῆρχαν καὶ θὰ ὑπάρχουν. Περὶ τῆς ὑπάρξεώς τους μᾶς ἔχει ἤδη διαβεβαιώσει ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς. Τὸ πῶς καὶ τὸ τὶ συμβαίνει ἐντὸς τοῦ κουβουκλίου τοῦ Παναγίου Τάφου ἔχει ὄντως ἐνδιαφέρον γιὰ νὰ καλυφθεῖ ἡ ἀνθρώπινη περιέργεια, ἀλλὰ ὅ,τι καὶ ἂν συμβαίνει, αὐτὸ δὲν ἀκυρώνει τὰ θαύματα ποὺ τελοῦνται ἀπὸ τὸν Χριστὸ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι μέσα στὸν ἱερὸ Ναὸ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀναμονῆς τῶν πιστῶν, οὔτε τὴν παρουσία τοῦ Φωτός μέσα στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀξίζει νὰ τονίσουμε σὲ αὐτὸ τό σημεῖο τό ἰδιαίτερο βίωμα τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου, ποὺ ὀνομάζεται ἐπίσης καὶ Θεολόγος τοῦ Φωτὸς ἐπειδὴ εἶχε πολὺ δυνατὴ ἐμπειρία τοῦ ἀκτίστου φωτός: "Κάποια νύχτα λοιπὸν ποὺ προσευχόταν καὶ μὲ καθαρὸ νοῦ ἐπικοινωνοῦσε μὲ τὸν Θεό, εἶδε ξαφνικὰ νὰ λάμπει ἄπλετο φῶς ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καὶ νὰ κατεβαίνει πρὸς αὐτόν. Φώτισε τὰ πάντα καὶ τὰ μετέβαλε σὲ μιὰ ὁλοκάθαρη μέρα. Καθὼς ἦταν καὶ ὁ ἴδιος τυλιγμένος ἀπὸ αὐτὸ τὸ φῶς, τοῦ φαινόταν σὰν νὰ ἐξαφανίστηκε ὁλόκληρη ἡ οἰκία μαζὶ μὲ τὸ δωμάτιό του, ἐνῶ ὁ ἴδιος εἶχε ἁρπαγεῖ στὸν ἀέρα, νιώθοντας σὰν νὰ μὴν εἶχε καθόλου σῶμα. Κατάπληκτος ἀπὸ τὸ μέγα τοῦτο Μυστήριο κραύγαζε μὲ μεγάλη φωνὴ τὸ "Κύριε,

ἐλέησον”. Καθὼς βρισκόταν μέσα σὲ αὐτὸ τὸ θεῖο φῶς, βλέπει στὰ ὕψη τοῦ οὐρανοῦ μιὰ ὁλόφωτη νεφέλη, ἄμορφη καὶ ἀσχημάτιστη, γεμάτη ἀπὸ τὴν ἄρρητη δόξα τοῦ Θεοῦ. Στὰ δεξιά της ἔστεκε ὁ πνευματικός του πατὴρ Συμεὼν ὁ Εὐλαβής. Ἔμεινε σὲ αὐτὴ τὴν ἐκστατικὴ κατάσταση γιὰ πολύ, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται, καθὼς βεβαίωνε ἀργότερα, ἐὰν ἦταν μέσα στὸ σῶμα ἢ ἐκτὸς τοῦ σώματος. Ὅταν κάποτε ἐκεῖνο τὸ φῶς σιγὰ σιγὰ ὑποχώρησε, ἦλθε στὸν ἑαυτό του καὶ κατάλαβε πὼς βρίσκεται μέσα στὸ δωμάτιο”.[11]

Ἡ ἀληθινὴ ὁδὸς γιὰ τὴν θεωρία τοῦ θείου φωτὸς διέρχεται μέσα ἀπὸ τὸν ἔσω ἄνθρωπο. Ὅλη ἡ σκέψη μας, ὅλη ἡ δύναμη καὶ ἡ ἐπιθυμία μας ὀφείλουν νά κατευθύνονται μόνο πρός “τό τηρῆσαι τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἄσπιλον καί ἀνεπίληπτον”[12]. Ἡ δυνατὴ ἐπικύρωση ὅλης τῆς θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας περὶ φωτός καὶ ἡ ἀπάντηση σὲ ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἐρωτηματικὰ βρίσκεται στὴν Ἁγία Γραφή: “ὁ Θεὸς φῶς ἐστι καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία”,[13] “Αὐτός οἰκεῖ ἐν ἀπροσίτῳ Φωτί” καὶ ἐμφανίζεται πάντοτε ἐν τῷ φωτὶ καὶ ὡς φῶς.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τονίζει ὅτι γιὰ τὸν χριστιανό τὸ φῶς εἶναι ἡ γνώση Χριστοῦ καὶ ὁ ἔνθεος βίος ἐνῶ τὸ σκότος εἶναι ἡ ἄγνοια Χριστοῦ καὶ ἡ ἁμαρτία. Τὸ φῶς εἶναι ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἀπαραίτητο συστατικό γιὰ τὴν ὕπαρξη κάθε πλάσματος καὶ αὐτὸ εἶναι καὶ ὁ Χριστός[14]. Αὐτὸ τὸ φῶς καλεῖται ὁ χριστιανός νὰ λάβει τὸ Πάσχα: Τὸν ἴδιο τὸν Χριστὸ ποῦ θὰ Τὸν βρεῖ πολὺ εὔκολα νὰ θυσιάζεται γιὰ τὸν ἄνθρωπο πάνω στὴν Ἁγία Τράπεζα καὶ τὸν ὁποῖο μπορεῖ νὰ λάβει μέ τήν σωστή προετοιμασία γιά νά ἔχει πνευματική ὠφέλεια. Ὁ ὑμνωδός τοῦ Πάσχα μᾶς καλεῖ: “καθαρθῶμεν τὰς αἰσθήσεις καὶ ὀψόμεθα τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως, Χριστὸν ἐξαστράπτοντα καὶ χαίρεται φάσκοντα, τρανῶς ἀκουσόμεθα”.[15] Ἐὰν καθαρίσωμε τὶς αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, τὸν νοῦ καὶ τούς ὀφθαλμούς, τότε θὰ ἀξιωθοῦμε νὰ βλέπουμε μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς τὸν Δεσπότη Χριστό, ὁ ὁποῖος ἀνιστάμενος ἐκ τοῦ Τάφου ἐξαστράπτει ὑπὲρ τὸν ἥλιον. Ἄλλωστε, ὁ Κύριος μᾶς διαβεβαίωσε ὅτι “οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ τὸν Θεὸν ὄψονται”.[16]

Μετὰ τὴν Θεία Εὐχαριστία οἱ πιστοὶ ψάλλουν “Εἴδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἐλάβομεν πνεῦμα ἐπουράνιον, εὕρομεν πίστιν ἀληθῆ, ἀδιαίρετον Τριάδα προσκυνοῦντες, αὕτη γὰρ ἡμᾶς ἔσωσεν”. Ὡς πιστοὶ βεβαιώνουμε ὅτι εἴδαμε διὰ τῆς πίστεως τὸν Χριστὸ ποὺ εἶναι τὸ ἀληθινὸ φῶς. Τὸν εἴδαμε νὰ μᾶς διδάσκει κατὰ τὴν ὥρα τῆς ἀκροάσεως τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου καὶ μὲ τὰ θεϊκά Του λόγια φωτίσθηκε ἡ ὕπαρξή μας. Κατ’ ἐξοχὴν ὅμως μὲ τὴν Θεία Κοινωνία λαμβάνομε τὸ Φῶς, δηλαδὴ τὸν Χριστὸ καὶ Ἐκεῖνος βρίσκει κατοικητήριο ἐντὸς ἡμῶν, ὅπως μᾶς διαβεβαίωσε.[17]

Ζῶντας ὁ ἄνθρωπος κατὰ Χριστόν, ἐπεξηγεῖ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος,

μεταβάλλεται καὶ ὁ ἴδιος σὲ φῶς ποὺ γίνεται ὁρατὸ ἀπὸ τοὺς συνανθρώπους του, σύμφωνα μὲ τὸν λόγο τοῦ Χριστοῦ: “Λαμψάτω γάρ, φησί, τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ἔργα ὑμῶν καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἵνα καὶ ὁ βίος συμφωνῇ τοῖς δόγμασι καὶ τὰ δόγματα κηρύττῃ τὸν βίον. Πίστις γὰρ χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστι καὶ ἔργα χωρὶς πίστεως νεκρά ἐστι. Κἂν γὰρ δόγματα ἔχομεν ὑγιῆ, βίου δὲ ἀμελῶμεν, οὐδὲν ἡμῖν ὄφελος ἔσται τῶν δογμάτων”.[18]

“Ὁ Θεὸς μέν ἐστι τὸ ἀκρότατον καὶ ἀπρόσιτον καὶ ἄρρητον φῶς” τονίζει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. Χωρὶς τὴν Ἐνσάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ μποροῦσε νὰ προσεγγίσει τὴν ἐνέργεια αὐτοῦ τοῦ φωτός.[19]. Ὁ ὑμνογράφος τοῦ κανόνος τῆς Ἀναστάσεως περιγράφει τὴν προσέγγιση τοῦ ἀναστασίμου φωτὸς ὡς ἄπλετο φῶς ποὺ φωτίζει ὄχι μόνο τὸν ἄνθρωπο ἀλλὰ ὅλη τὴν κτίση, ὅλη τὴν δημιουργία ἀκόμη καὶ τὸν Ἅδη: “Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια”.[20] Ὁ Ἅδης καταισχύνεται διότι ὁ Χριστός μᾶς συνανέστησε καὶ τὸ Φῶς τῆς αἰωνιότητος δίδει δύναμη στὸν ἄνθρωπο νὰ διαχειριστεῖ τὴν προσωρινότητα καὶ τὸ ψεῦδος τοῦ παρόντος βίου ἀρχίζοντας ἀπὸ αὐτὴν τὴ ζωή, κοιτάζοντας κάθε μέρα μὲ τὴν προοπτικὴ τῆς αἰωνίου ζωῆς κοντὰ στὸ Χριστό.

Ὁ καιρὸς τῆς ἀναγεννήσεως καὶ ἀναπλάσεως γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἔφθασε. Ὁ Χριστὸς ἀναπλάθει μὲ τὴν Ἀνάστασή Του τὸν πεπτωκότα Ἀδάμ[21]. Ὁ ἄνθρωπος καλεῖται νὰ ἀφήσει τὸν παλαιὸ ἄνθρωπο ποὺ ἐπέλεξε τὸ σκότος καὶ νὰ ἀκολουθήσει τὸ φῶς, ποὺ δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸν Ἀναστάντα Χριστό. Αὐτὸ τὸ φῶς πρέπει νὰ ἀγωνίζεται νὰ κρατήσει στὴ ζωή του ὁ πιστός.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος μᾶς προτείνει τὸν τρόπο γιὰ νὰ ἔρθουμε κοντὰ στὸ Φῶς, κοντὰ στὸ Χριστὸ κάθε μέρα: ”Ἂν Σίμων ἧς Κυρηναῖος, τὸν Σταυρὸν ἆρον, καὶ ἀκολούθησον. Ἂν συσταυρωθῇς ὡς ληστής, ὡς εὐγνώμων τὸν Θεὸν γνώρισον. Εἰ κἀκεῖνος μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη διὰ σὲ καὶ τὴν σὴν ἁμαρτίαν, σὺ γενοῦ δι΄ ἐκεῖνον ἔννομος. Προσκύνησον τὸν διὰ σὲ κρεμασθέντα, καὶ κρεμάμενος. (…) Κἂν Ἰωσὴφ ἧς ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, αἴτησαι τὸ σῶμα παρὰ τοῦ σταυροῦντος (…). Κἂν Νικόδημος ἧς, ὁ νυκτερινὸς θεοσεβής, μύροις αὐτὸν ἐνταφίασον. Κἂν Μαρία τις ἧς, κἂν ἡ ἄλλη Μαρία, κἂν Σαλώμη, κἂν Ἰωάννα, δάκρυσον ὀρθία. Ἴδε πρώτη τόν λίθον ἠρμένον, τύχον δέ καί τοὺς ἀγγέλους, καὶ Ἰησοῦν αὐτόν. (…) Ἂν ἀκούσης· Μή μου ἅπτου, πόρρω στῆθι, σεβάσθητι τὸν Λόγον, ἀλλὰ μὴ λυπηθῇς. (…) Γενοῦ Πέτρος, ἢ Ἰωάννης. Ἐπὶ τὸν Τάφον ἐπείχθητι, ἀντιτρέχων, συντρέχων τὴν καλὴν ἅμιλλαν ἁμιλλώμενος. Κἂν προληφθῇς τῷ τάχει, τῇ σπουδῇ νίκησον μὴ παρακύψας είς τὸ μνημεῖον, ἀλλ΄ ἔνδον γενόμενος. Κἂν ὡς Θωμᾶς ἀπολειφθῇς, τῶν μαθητῶν συνηγμένων, οἷς Χριστὸς ἐμφανίζεται, ὅταν ἴδῃς, μὴ ἀπιστήσῃς. Κἂν ἀπιστήσῃς, τοῖς λέγουσιν πίστευσον. Εἰ δὲ μηδὲ τούτοις, τοῖς τύποις τῶν ἥλων πιστώθητι. Ἂν

εἰς Ἅδου κατίῃ, συγκάτελθε. Γνῶθι καὶ τὰ ἐκεῖσε τοῦ Χριστοῦ Μυστήρια, τίς ἡ οἰκονομία τῆς διπλῆς καταβάσεως, τίς ὁ λόγος. Ἁπλῶς σώζει πάντας ἐπιφανεῖς, ἢ κακεῖ τοὺς πιστεύοντας”.[22]

Οἱ σύγχρονοι ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας ἔκαναν καὶ ἐκεῖνοι λόγο γιὰ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἅγιος Πορφύριος, ἀκολουθῶντας τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Θεολόγο, μιλοῦσε πολὺ συχνὰ γιὰ τὴν ἔννοια τοῦ φωτὸς μέσα στὴν Ἐκκλησία. Τὸ φῶς εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ μέσα στὴν Ἐκκλησία, μὲ ὑπακοὴ στὴ διδασκαλία της καὶ τὴν ποιμαντικὴ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ἱερέων της.[23] Ὑπογράμμιζε ὅτι τὸ σκότος μὲ τὸ φῶς δὲν συμβιβάζονται καί, μὲ τὴν ὑπακοή μας στὴν Ἐκκλησία, στὴν οὐσία ὑπακούομε στὸν Χριστὸ καὶ μένουμε μὲ τὴν θέλησή μας στὸ φῶς. Ἡ σχέση μας μὲ τὸ Φῶς, δηλαδή μὲ τὸν Χριστὸ, ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμᾶς διότι ἡ πίστη συνδέεται ἄμεσα μὲ τὸ αὐτεξούσιο.[24]

Ἡ πίστη εἶναι θεῖο δῶρο ἐμφυτευμένο στὸν κάθε ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ Θεὸ ἀλλὰ χρειάζεται ἐνεργοποίηση ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου. Ἀντίθετα ἄλλες ἀρετὲς χρειάζονται πολὺ κόπο γιὰ νὰ κατακτηθοῦν καὶ ἴσως μεγάλη ἄσκηση. Ὁ ἴδιος ἅγιος ἀναφωνοῦσε ὅτι “ὁ Χριστός εἶναι τὸ πᾶν. Εἶναι ἡ χαρά, εἶναι ἡ ζωή, εἶναι τὸ φῶς, τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ποὺ κάνει τὸν ἄνθρωπο νὰ χαίρεται, νὰ πετάει, νὰ βλέπει ὅλα, νὰ βλέπει ὅλους, νὰ πονάει γιὰ ὅλους, νὰ θέλει ὅλους μαζί του, ὅλους κοντὰ στὸ Χριστό”. “Ὅταν εἴμαστε μὲ τὸν Χριστό, εἴμαστε μέσα στὸ φῶς, καὶ ὅταν ζοῦμε μέσα στὸ φῶς, ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει σκότος. Τὸ φῶς ὅμως δὲν εἶναι παντοτινό. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ μᾶς. Συμβαίνει ὅπως μὲ τὸν σίδηρο, ποὺ ἔξω ἀπὸ τὴ φωτιὰ γίνεται σκοτεινός. Σκότος καὶ φῶς δὲν συμβιβάζονται. Ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχουμε φῶς καὶ σκοτάδι συγχρόνως, ἀλλὰ ἢ φῶς, ἢ σκότος. Ὅταν ἀνάψεις τὸ φῶς, πάει τὸ σκότος. Γιὰ νὰ διατηρήσουμε τὴν ἑνότητά μας, θά πρέπει νά κάνουμε ὑπακοὴ στὴν Ἐκκλησία. Ὑπακούοντας στὴν Ἐκκλησία, ὑπακούομε στὸν ἴδιο τὸν Χριστό. Ὁ Χριστὸς θέλει νὰ γίνουμε μία ποίμνη μὲ ἕναν ποιμένα....Νὰ προσέχουμε τὸ τυπικὸ μέρος. Νὰ ζοῦμε τὰ Μυστήρια, ἰδιαίτερα τὸ Μυστήριο τῆς Θείας Κοινωνίας. Σὲ αὐτὰ βρίσκεται ἡ ὀρθοδοξία. Προσφέρεται ὁ Χριστὸς στὴν Ἐκκλησία μὲ τὰ Μυστήρια καὶ κυρίως μὲ τὴν Θεία Κοινωνία.“[25]

Οἱ Χριστιανοί πιστεύουμε στὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Θεός μας εἶναι Θεὸς τῆς Ζωῆς. Πανηγυρίζομε ὅτι Αὐτὸς νίκησε τὸν θάνατο. Ἡ πασχαλινὴ εὐφροσύνη εἶναι ἀληθινὴ ὅταν ἡ ἑορτὴ αὐτὴ γίνεται ἀφορμὴ βιωματικῆς ἐμπειρίας τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ὅταν ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος ὁδηγεῖται σὲ νέα ζωή, τὴ ζωὴ τῆς Ἀναστάσεως, τοῦ Φωτός.

Εἴθε τὸ ἀνέσπερο Φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ να φωτίζει τὸ βηματισμὸ καὶ τὴν πορεία μας. Ἂς εἶναι ἡ ζωή μας προσανατολισμένη στὸ ἄσβεστο Φῶς, ποὺ εἶναι δυνατὸν νὰ νικήσει κάθε σκοτάδι, νὰ φωτίσει κάθε ἀνθρώπινη ὕπαρξη καὶ

τελικὰ νὰ τὴν ἀξιώσει τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ τοῦ ἐλέους τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ μας.

Παραπομπές

[1] Ἰω. 1,1.2.9.

[2] Βλ. τὸ σχόλιο τοῦ Μ. Βασιλείου στὸ χωρίο τῆς Γενέσεως: Ὁμιλία εἰς τὴν Ἑξαήμερον, 2, 7,

PG 29, 44C: "Πρώτη φωνὴ Θεοῦ, φωτὸς φύσιν ἐδημιούργησε, τὸ σκότος ἠφάνισε, τὴν κατήφειαν διέλυσε, τὸν κόσμον ἐφαίδρυνε, πᾶσιν ἀθρόως χαρίεσσαν ὄψιν καὶ ἡδεῖαν ἐπήγαγεν".

[3] Β´ Κορ. 4,6.

[4] Ἐκ τῆς Λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων Δώρων.

[5] Βλ. Ἁγ. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος ΛΒ´,ιε´, PG 36, 189D-192A: "Φῶς μὲν ὁ Θεός, καὶ φῶς τὸ ἀκρότατον, οὗ βραχεῖα τις ἀπορροή, καὶ ἀπαύγασμα κάτω φθάνον, φῶς ἅπαν, κἂν ὑπέρλαμπρον φαίνηται".

[6] Τοῦ ἰδίου, Λόγος Μ´,ε´, PG 36, 364B: "Θεὸς μέν ἐστι φῶς τὸ ἀκρότατον, καὶ ἀπρόσιτον, καὶ ἄρρητον, οὔτε νῷ καταληπτόν, οὔτω λόγῳ ρητόν, πάσης φωτιστικὸν λογικῆς φύσεως".

[7] Ἁγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον, PG 61, 720 : "Φῶς ὁ Πατήρ, Φῶς ὁ Υἱός, Φῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Φῶς ὁ Πατὴρ ἐπειδὴ Θεὸς ἀληθινός· Φῶς ὁ Υἱὸς ἐπειδὴ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐξέλαμψε· Φῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπειδὴ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Καὶ διὰ τοῦτο Θεὸς ἀληθινός". Βλ. ἐπίσης καὶ Ἁγ Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος Θεολογικὸς Ε´, Περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ed. J.Barbel, Gregor von Nazianz, Die fünf Theologischen Reden, Patmos-Verlag, Dusseldorf 1963, 3.9: "ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, ὁ πατήρ. Ἦν τό φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, ὁ υἱός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, ὁ ἄλλος παράκλητος. Ἦν καὶ ἦν καί ἦν, ἀλλ´ ἓν ἦν. Φῶς καὶ Φῶς καὶ Φῶς, ἀλλ´ ἓν Φῶς, εἷς Θεός".

[8] Μ. Βασιλείου, Ὁμιλία εἰς τὴν Ἑξαήμερον, 2,4, PG 29, 36C.

[9] Ματθ. 28,3: "Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή".

[10] Ἁγ. Γρηγορίου Νύσσης, Περὶ Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, Λόγος Β´, PG 46,

636D: “…πλήρης γάρ ἦν ὁ Τάφος φωτός, ὥστε καὶ νυκτὸς οὔσης ἔτι, διπλῶς θεάσασθαι τὰ ἔνδον καὶ αἰσθητῶς καὶ πνευματικῶς”.

[11] Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου, Κατηχήσεις, ΚΒ΄,ἔκ. Syméon le Nouveau Théologien, Catéchèses II (6-22), Sources chrétiennes,104,(1964), σ.372,88-104. Τὸ μεταγλωτισμένο κείμενο: Ἀρχιμ. Σωφρονίου, Ἄσκησις καὶ Θεωρία, Ἒσσεξ Ἀγγλίας 1996, σελ. 172-188.

[12] Α΄ Τιμοθ. 6,14.

[13] Α΄Ιω. 1.5.

[14] Ἁγ. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος Θεολογικὸς Δ΄ Περὶ Υἱοῦ, ed. J.Barbel, Gregor von Nazianz, Die fünf Theologischen Reden, Patmos-Verlag, Dusseldorf 1963, 20, 28: “εἰ γὰρ σκότος ἡ ἄγνοια καὶ ἡ ἁμαρτία, φῶς ἂν εἴη ἡ γνῶσις, καί ὁ βίος ὁ ἔνθεος. Ζωὴ δέ ὅτι φῶς, καὶ πάσης λογικῆς φύσεως σύστασις καὶ οὐσίωσις. Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα, καὶ ἐσμέν, κατὰ τὴν διπλήν τοῦ ἐμφυσήματος δύναμιν, καί πνοήν ἐκεῖθεν ἐμφυσώμενοι πάντες”.

[15] Α΄ Τροπάριο, α΄ Ὠδῆς Κανόνος Πάσχα. Βλ. Ἑρμηνεία ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, Ἑορτοδρόμιον, ἐκδ. Σκουρταίων, ἐν Βενετίᾳ 1835.

[16] Ματθ. 5,8.

[17] Ἰω. 14, 23: “πρός Αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ΄ αὐτῷ ποιήσομεν”.

[18] Ἁγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Λόγος παραινετικὸς εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς, Ὁμιλία Β΄ «Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς κτήσεως…», ε΄, PG 53, 31. Τοῦ ἰδίου, Λόγος Α΄,Λεχθεὶς ἐν ἀρχῇ τῆς Τεσσαρακοστῆς,γ΄, PG 54, 585 :“Δοξάζεται δὲ ὁ Θεὸς οὐ διὰ δογμάτων ὀρθῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ πολιτείας ἀρίστης”.

[19] Ἁγ. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Εἰς τὰ ἱερὰ παράλληλα, PG 95, 1073C,D.

[20] Τροπάριο Γ΄ Ὠδῆς Κανόνος τῆς Ἀναστάσεως.

[21] Ἁγ. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος ΙΖ΄, PG 36, 336B: “Καιρὸς ἀναγεννήσεως· γεννηθῶμεν ἄνωθεν. Καιρὸς ἀναπλάσεως· τὸν πρῶτον Ἀδὰμ ἀναλάβωμεν. Μὴ μείνωμεν ὅπερ ἐσμέν, ἀλλ΄ ὅπερ ἦμεν γενώμεθα. Τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, τῷ βίῳ τούτῳ, καὶ τῷ σαρκίῳ· καὶ ὑπὸ τῆς σκοτίας διώκεται μὲν, οὐ καταλαμβάνεται δέ”.

[22] Τοῦ ἰδίου, Λόγος ΜΕ΄, Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα, PG36, 656D-657A.

[23] Βλ. καὶ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Λόγος Η΄, PG 54, 616 : “Ὅπου γὰρ

συνδρομὴ ποιμένων ἐκεῖ καὶ προβάτων ἀσφάλεια”.

[24] Ὁσίου Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου, Βίος καί Λόγοι τοῦ Γέροντος Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου, Ἐκδ. Ἱερᾶς μονῆς Χρυσοπηγῆς, σ.200-206 (ἀποσπάσματα).

[25] Τοῦ ἰδίου, ἐνθ΄ ἀνωτ.